

Den Styrkede Pædagogiske Læreplan 2020

Ny Hammersholt Børnehus

Indhold

Hvem er vi?:.....	3
Værdier og vision:.....	3
Børnesyn:.....	3
Hvordan har vi arbejdet med den styrkede læreplan?:	4
Netværk, vidensdeling:.....	4
Årsplan:.....	5
Det fælles pædagogiske grundlag (den blå del af blomsten):.....	5
Børnesyn:.....	5
Dannelse og børneperspektiv:.....	6
Leg:	6
Læring:.....	7
Børnefællesskaber:.....	8
Pædagogisk læringsmiljø:.....	9
Vuggestuen:.....	9
Børnehaven:	10
Legepladserne:	12
Forældreinvolvering:	12
Børn i udsatte positioner:.....	13
Sammenhænge:.....	13
Mellem vuggestue og børnehave:.....	13
Til børnehaveklassen:	14
Læreplans temaerne (den røde del af blomsten):	14
Alsidig personlig udvikling:	14
Social udvikling:	16
Kommunikation og sprog:	17
Krop, sanser og bevægelse:.....	18
Natur, udeliv og science:	19
Kultur, æstetik og fællesskab:	20
Digitalisering i børnehøjde:	22
Vores evalueringskultur:.....	25
Inddragelse af lokalsamfundet:.....	26
Det videre arbejde:.....	26

Hvem er vi?:

Ny Hammersholt Børnehus er en integreret daginstitution fordelt i to huse, et til vuggestuen – Enghuset og et til børnehaven -Nyhammeren. I hvert hus har vi tre stuer med 12/20 børn og tre voksne. Personalegruppen er en god blanding af forskellige aldre, nationaliteter og køn og vi har ofte studerende fra Professions Højskolerne. Vi har to fantastiske legepladser og er beliggende tæt på marker og skov og engen som vi deler med spejderne. Vi har en kok som laver frokost til os hver dag og hvis vi vil på tur kan vi få en madpakke med.

De fleste af vores familier bor i lokalområdet, de har et godt overskud og bakker op om vores aktiviteter fx forældrekaffe, lygtefest og arbejdsdag, som vi arrangerer i samarbejde med dagtilbudsrådet.

Værdier og vision:

Vores vigtigste værdier er respekt, anerkendelse og godt humør.

Vi viser børnene respekt, når vi tager dem seriøst, fx hvis vi stiller et spørgsmål, har de også mulighed for at svare, også selvom det ikke var det vi ønskede at høre, for så skulle vi ikke have spurgt.

Vi er anerkendende når vi lytter og ser børnene, og de får mulighed for at deltage i deres eget liv, fordi vi giver plads til det, fx når de vælger en sang til samling, vælger om de vil lege ude eller inde eller når vi understøtter deres leg.

Vi tror på at godt humør smitter, glade voksne giver glade børn. Derfor er det vigtigt at vi har et godt arbejdsmiljø, hvor der er trykthed, plads til fis og ballade, åbenhed og tolerance.

Vores vision er at danne børnene så de er klar til næste skridt i livet. De skal være godt grundet i sig selv og trykke i fællesskabet. De skal kende egne og andres grænser og sociale spilleregler, dvs. kunne komme ind i og deltage i en leg, respektere et nej, vente på tur og deltage i en stører gruppe. Så er de klar til at udnytte et frikvarter i løbet af en skoledag, så læreren kan komme igennem med sin undervisning.

Børnesyn:

Vores børnesyn læner sig godt op ad Hillerød kommunes: Børn vil gerne, når de kan!

Når vi arbejder ud fra en anerkendende og science didaktisk tilgang, altså bevidstheden om vi går foran, ved siden af eller bagved, og ud fra en oprigtig nysgerrighed, så understøtter vi børnenes udvikling lige der hvor de er og lidt til, altså ud af komfortzonen nogen gange, bare for at se om de kan, hvis ikke griber vi dem. Vi ser deres spor og bygger videre, fx en gruppe af 5 drenge på 4 år prøver at lege sammen, de vil bygge en vej i sandkassen. De kan ikke blive enige, en voksen begynder at grave lidt og køre med en bil, drengene bygger og graver der hvor den voksne er gået i gange. Den voksne i tale sætter hvad han laver og når han mærker legen er i gang trækker han sig, men blive ved sandkassen. Måske tilføjer han nye elementer til legen, måske inkluderer han andre børn og måske bliver der et helt tema ud af legen, en tur ud og se på storemaskiner el.lign.

Andre gange er det de voksne som planlægger, fx traditionerne ved højtiderne. Når vi holder fastelavn har de voksne bestemt at vi laver kostumerne sammen i husene, og man må ikke komme i noget andet. I vuggestuen bestemmer de voksne hvilke kostumer der er i spil, men i børnehaven får børnene lov til at komme med input. Når der er lavet prototyper af kostumerne, får børnene lov til at vælge hvad de vil være og er derefter med til at lave deres eget kostume.

Hvordan har vi arbejdet med den styrkede læreplan?:

Vores umiddelbare reaktion var stor begejstring over respekten for vores faglighed, at der foregår pædagogik hele dagen og det udviklings potentiale der er i leg.

I første omgang var vi nysgerrig på de forskellige begreber; trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi blev nødt til at undersøge hvad de betød for os, så vi arbejdede ud fra samme grundtanke. Vi lavede en brainstorm på et personalemøde. Vi kom frem til at vigtigheden ikke er på hvad vi gør, men hvordan og at vi har en balance i vores pædagogik, så alle børns udviklingspotentiale udfordres relevant. Vi fik også øje for vigtigheden af voksenorden, at vi fordeler os og er bevidste om vores placering og giver børnene mulighed for at deltage i mindre grupper. Hvis vi alle trives, så smitter glæden og alt bliver lettere.

Efterfølgende har vi set på forskellige hverdagsrutiner, for at blive klogere på om vi har opbygget et læringsmiljø omkring rutinerne? Vi har i denne forbindelse arbejdet med snaplog for at fastholde et øjeblik vi kan arbejde ud fra. Vi har set på måltidet og garderoben efter frokost og overgang til næste aktivitet/legeplads.

Vi har på alle vores møder; stuemøder, personalemøder, pædagogmøder og kompetence lørdag haft fokus på implementeringen af den styrkede læreplan. Vi har arbejdet med snap-log, målskemaer og nuets refleksion, for at styrke vores didaktik, og vil fortsætte med dette fremover, da vi ser læreplanen som et fortløbende dokument. Inklusions netværkspædagogen og daglig leder har i forbindelse med deres uddannelser, sammen udarbejdet oplæg og dagsordener til disse møder.

Netværk, vidensdeling:

I Hillerød kommune har pædagogerne mulighed for at blive en del af et netværk, som er knyttet an til temaerne i læreplanen. Disse netværk mødes min to gange årligt. For at understøtte en vidensdeling herfra har vi hver måned et møde i hvert hus, hvor pædagogerne mødes og deler erfaring og viden og planlægger herud fra, det der matcher vores aktuelle tema.

Netværkspædagogerne arbejder på tværs af husene. Der ud over har hver stue et stuemøde en gang pr. måned, hvor en netværkspædagog kan inviteres med, hvis der er et ønske om det. Fx kan sprogpædagogen komme med input til vuggestuen, selvom hun er i børnehaven. Vi arbejder os i øjeblikket hen imod at alle netværkspædagoger etablere forskellige kufferter/kasser med aktiviteter til alle vores rum – også udenfor. Disse for at alle kan arbejde med alle temaer, der vil være vejledninger i kasserne, med de vil også blive introduceret på personalemøder, hvor vi i forvejen laver breaks med aktiviteter fra netværkspædagogerne som inspiration. Vores personalemøder er delt op så vi først er fælles alle sammen til fælles planlægning, dernæst kan vi

arbejde med et tema og slutteligt går vi afdelingsvis, hvor vi enten planlægger eller fortsætter arbejdet med temaet, fx et element fra den styrkede læreplan.

Årsplan:

Vores årsplan knytter an til de traditioner vi har i husene. Vi har et mål om at arbejde med 3-4 temaer og 4-6 elementer fra læreplanen om året. Forstået på den måde at det meste af vores arbejde indeholder rigtig mange både temaer og elementer fra læreplanen, men når vi arbejder med et, har vi ekstra opmærksomhed herpå. Vi vil arbejde med fokuspunkterne ud fra vores fællesaktiviteter, men også se dem i forhold til hverdagsrutinerne, da disse fylder en stor del for os.

Det fælles pædagogiske grundlag (den blå del af blomsten):

Det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede læreplan er meget elementært og derfor svært at skelne mellem vuggestue og børnehave. Derfor kommer der en samlet introduktion til elementet og derefter korte eksempler fra de enkelte afdelinger.

Barnesyn:

I Ny Hammersholt Børnehus skaber vi det gode børneliv fordi vi oprigtigt mener at barndommen har en værdi i sig selv. Vi respekterer vores børn som kompetente mennesker, hvor vores fornemmeste opgave er at udvise nærvær og omsorg og understøtte deres initiativer. Vi tror på at børn gerne vil deltage i aktiviteter og fællesskabet, når de kan og derfor skal vi hjælpe dem på den vej. Dette gør vi ved at have blik for det enkelte barn og deres samspil med de øvrige. Vi arbejder ud fra den anerkendende tilgang, hvor vi viser børnene at de har en værdi for fællesskabet. Der er altid nogen som skal have lidt mere hjælp end andre, men som regel har flere gavn af den støtte vi giver. Vi øver børnene i at blive aktive deltager i deres eget liv og samfundet, ved at give dem mulighed for medbestemmelse i form af valg af aktiviteter eller legekammerater, men samtidig andre gange stille krav til at de deltager i en given aktivitet.

- Vuggestuen: Vi arbejder ud fra en overordnet ugeplan i vuggestuen, men tager altid udgangspunkt i børnegruppens dagsform. Vi observerer børnene, da ikke alle har et (verbalt) sprog endnu. Er der behov der skal stilles inden en aktivitet kan ske, fx skal nogen puttes fordi de er trætte eller er der blevet set en arbejdsbil på vej til vuggestue vi skal ud og se nærmere på. Er der behov for at dele gruppen på en anden måde eller skal vi alle sammen lave en samling med sangkuffert.
- Børnehaven: I børnehaven bygger vi videre på fundamentet fra vuggestuen, og udvider med en højere forventning om verbal kommunikation. Vi er tydelige voksne, så børnene ved hvornår der er mulighed for medbestemmelse og hvornår de voksne bestemmer. Dette fordi vi oplever at mange af vores børn har svært ved at forstå et "nej" og tror alt er til diskussion. Vi vil gerne tage ansvar for børnenes udvikling og dette gør vi ved at agere troværdige voksne som er enige om hvor grænserne går og tør tage voksenrollen på os. Vi viser børnene respekt og forventer det samme fra dem.

Dannelse og børneperspektiv:

Vores arbejde med at danne børnene er helt grundlæggende og derfor er dette afsnit gældende både for vuggestuen og børnehaven. Vores samarbejde gør, at der er en naturlig differentiering mellem afdelingerne med udgangspunkt i børnenes alder og udviklingstrin, men fundamentet er det samme. Vi mener oprigtigt at barndommen har en værdi i sig selv, vi ser vores børn som kompetente mennesker, hvor vores fornemmeste opgave er at udvise nærvær og omsorg og understøtte deres initiativer. Vi tror på at børn gerne vil deltage i aktiviteter og fællesskabet, når de kan og derfor skal vi hjælpe dem på den vej. Dette gør vi ved at have blik for det enkelte barn og deres samspil med de øvrige. Vi arbejder ud fra den anerkendende tilgang, hvor vi viser børnene at de har en værdi for fællesskabet, at de skal føle sig inddraget og inddrager andre, og samtidig giver plads til individet med respekt for forskellighed. Dette er for os vigtige værdier i arbejdet med at danne børnene til at blive hjælpsomme mennesker og demokratiske medborgere. Lige nu er vi i en digitaliseret verden, hvor vi introducerer børnene for de hjælpemidler det giver og lærer dem fx at en iPad kan så meget mere end bare vise youtube. Dette kommer der et afsnit om senere i læreplanen. Men fordi vi ikke ved hvad fremtiden bringer og hvilke færdigheder det kalder på, er det vigtigt at vi støtter børnene i at lære sig selv at kende, hvem er jeg, hvor går mine grænser og hvad har jeg lyst til? Så de får noget pondus at "stå imod med" og en naturlig nysgerrighed på sig selv og omgivelserne. Samtidig skal de også være en del af gruppen og navigere i det, hvordan kan jeg blive inspireret af andres ideer og hvordan får jeg dem med på mine? Hos os er det meget i legen at vi øver disse færdigheder, de voksne er observerende og hjælper legen på vej, ved at komme med forslag til legens udvikling, baseret på de observationer der er gjort. Andre gange skal børnene præsenteres for nye ideer og dette sker igennem de voksen initierede aktiviteter, nogle gange er det en tur inspireret af børnenes spor andre gange er det et rytmisk forløb, som de voksne vurderer at børnene har brug for. Det er vigtigt at aktiviteterne er meningsfulde og udfordrende, så børnene får det optimale udbytte i forhold deres udvikling.

Leg:

I Ny Hammersholt børnehus har legen værdi i sig selv og det er vigtigt, at de voksne er aktivt deltagende i børnenes lege. Legen fremmer børnenes sociale udvikling, fordi de får lov til at øve sig på livet. De kan afprøve forskellige roller, nye identiteter og lege med deres fantasi. Under forskellige voksenstyrende aktiviteter, f.eks. sanglege på legepladsen, deltager alle voksne, der ikke har andre opgaver. Dette gøres for at skabe en følelse af fælleskab og at høre til, vi er opmærksomme på dem, der står på sidelinjen, og inddrager dem i det omfang de er trygge ved. I legene i Ny Hammersholt børnehus, er der et fokus på at vi leger, ud fra de kompetencer man besidder. Dette betyder, at vi i forskellige lege skaber udfordringer og succeser, der passer til de forskellige børns kompetencer. Ved at skabe fysiske rum, der kun kan rumme 3-4 børn, gør det at vi, som voksne har nemmere ved at kunne se, hvilke behov de enkelt børn har i de forskellige lege, hvor skal de udfordres, hvor skal der måske hjælpes lidt mere. Vi, som voksne, kan gå ind og skabe og/eller understøtte legen.

Når der ses på voksenstyrede lege, i Ny Hammersholt børnehus, lægges der vægt på at mange af legene er nogle, der skal kunne leges videre af børnene selv. Det er her at vi, som voksne, går foran legen, vi lærer børnene hvordan en enkelt leg leges, vi viser hvordan og får dem til at forstå

hvilke kriterier der skal til for at man kan deltage. Efter vi har gjort disse ting, går vi ved siden af barnet i legen, vi lader barnet tage teten, men er fortsat i legen, for at kunne støtte og vise hvordan, hvis usikkerheden skulle indtræffe. Når vi igennem at have gået ved siden af barnet har skabt sikkerhed om den enkelte leg/aktivitet, kan vi gå bag ved barnet/legen. Det er her at barnet selv kan lege og igangsætte legen, uden hjælp eller støtte fra en voksen, men også her at barnet kan begynde at lære legen fra sig og selv påtage sig de forskellige roller (foran, ved siden af og bag ved).

- Vuggestuen: Her er der stort fokus på at i talesætte legen, for at vise hvad det er der sker. Den voksne indtager ofte rollen som foran og er aktiv deltagende i legen. Der introduceres forskellige lege, både parrallet og roller, der understøttes af den fysiske indretning og de redskaber som er til stede. Fx køkken med udstyr eller legebord med bondegård. Vi er meget opmærksomme på at skabe mindre gruppe, så alle kan blive en del af legen, både når det er den voksenstyrede leg og den mere spontane, som støttes af de voksne.
- Børnehaven: Etableringen af de fysiske rum sker igennem skabelsen af kategorirum. Vi har f.eks. rum dedikeret til køkkenleg o. lign. her skabes der lege, som far, mor og børn, der bliver handlet ind og lavet mad. Vi har dedikeret et rum til skiftende at have forskellige bygge materialer i, som magneter, Lego og lignende, dette rum bliver også nogle gange brugt til bil rum. Her skifter vi ud i hvad rummet skal bruges til, ud fra børnenes spor, hvad interesserer børnene på nuværende tidspunkt. På samme måde har vi et rum dedikeret til kreativ udfoldelse og et med mere plads til motoriske lege.
I etableringen af det fysiske rum, har vi også fokus på rummene i rummet. Med dette menes der, at der er fokus på at kunne skabe mindre fysiske rammer, der ikke skal kunne rumme alle børnene, men blot en mindre gruppe på 3-4 børn.

Læring:

I Hillerød kommune arbejder vi ud fra en science didaktisk tilgang, og i Ny Hammersholt Børnehus kommer det til udtryk ved at vi har en oprigtig nysgerrighed over for de udsagn og ideer børnene kommer med og er bevidste om vores egen position, er det os der går forrest som igangsættere, følger vi børnenes spor og arbejder der ud fra eller finder vi vejen sammen med børnene. Vi inspirerer, giver hinanden gode ideer og introducerer nye redskaber og aktiviteter. Børn lærer bedst ved at erfare på egen krop hvad vi taler om, fx mærke elementerne (luft, vand, ild og jord), kroppens reaktioner på forskellige aktioner og hvor højt kan jeg bygge et tårn. Vores læringsmiljøer understøttes af omsorgsfulde voksne og kendte rutiner, som giver børnene tryghed til at turde afprøve sig selv og nye ideer og til at sige "pyt", hvis resultatet er anderledes end forventet. Øvelse gør mester og vi skal ikke kunne alt på forhånd, det er ok at øve sig. Vi har alle forskellige læringsstile og der sker læring hele tiden, nogle gange introducerer vi kendte aktiviteter på en ny måde, for at fange flere/andre børn. De voksne er opmærksomme på børnenes relationer og inddrager alle i børnefællesskaberne.

- Vuggestuen: Specielt her er udtrykkene "øvelse gør mester" og "learning by doing" gældende. Vuggestuebørn gentager bevægelser og aktiviteter mange gange for at mestre dem, derfor er hverdagen kendetegnet ved mange kendte aktiviteter og rutiner som

gentages mange gange, fx kører konkreterne i en sangkuffert gerne mindst en måned før nogle af dem skiftes ud. De voksne bliver som regel trætte af sangene længe inden børnene. Ved måltiderne sidder børnene på faste pladser, hvilket de finder tryghed i og det giver overskud til at øve sig i at kravle op på skamlen, selv, hælde op og smører sin mad. Meget af vuggestuebørnenes læring arbejder hen i mod at gøre dem mere selvhjulpne, derfor skiftes der nogle gange mellem de voksnes fokus; om det er på at gå tur eller give tid til selv at tage tøj på. Der udover er der fokus på deres sprog og de voksne italesætter deres handlinger og gentager det de tror børnene siger eller peger på.

- Børnehaven: I Ny Hammersholt Børnehus har vi en rød tråd i vores arbejde med selvhjulpne og i børnehaven arbejdes der naturligt videre på børnenes kompetencer fra vuggestuen. Arbejdet understøttes af genkendelige rutiner, fx oprydning efter frokost-beskidte kopper i den røde kasse. (Gælder for begge afdelinger) Ud over arbejdet med rutinerne, som oftest sker på stuerne arbejder vi på tværs i aktivitetsgrupper, hvor der er fokus på de kompetencer, børnene har behov for at få styrket fx sprog eller motorik. Det sidste børnehåveår er kendetegnet af skoleforberedende aktiviteter og det er her vores tegnekursus sker. På tegnekursus inddeles børnene i mindre grupper, de introduceres for de grundlæggende elementer i tegning (linie, cirkel, firkant, ...) og de tegne bundne opgaver, fx en tiger. De ser efter i en bog hvordan man gør, det er brudt ned i mindre trin, og de øver sig i at strukturere deres tegninger, så de fylder hele papiret, de lære at holde på en blyant og de skriver deres navn. Tegnekursus afsluttes med en fernisering, hvor forældrene inviteres. Vi har bevidst valgt ikke at have den ældste årgang samlet på en stue, da vi oplever at de vokser af at være de store på stuen og vise vejen for de yngre. Og de yngre årgange har brug for rollemodeller på stuen, nogen at se op til.

Børnefællesskaber:

I Ny Hammersholt Børnehus er børnene tilknyttet en af de tre stuer, der er i hver afdeling, men vi har åbne døre og arbejder på tværs i aktivitetsgrupper, baseret på børnenes alder eller kompetencer. Dette gør at alle kender alle og det er muligt at danne relationer mellem stuerne. Ligeledes kender alle voksne alle børn, nogen bedre end andre selvfølgelig, men vi deler vigtig viden, så børnene møder (nogenlunde) ens tiltag. Vi er opmærksomme på om børnene danner relationer af sig selv eller om de skal have hjælp til dette. Oplever vi at det samme barn i en længere periode har svært ved at lege, skaber vi en leg med udgangspunkt i barnets interesser og inddrager andre børn i legen, på et tidspunkt kan den voksne trække sig og legen kører videre. Vi arbejder hen i mod at alle skal have gode legekammerater, som de glæder sig til at komme ned og lege med hos os. Vores mål er ikke en bedste ven, for det er så svært når bedste venen er syg, bor langt væk eller skal på en anden skole, men flere gode kammerater. Vi tolererer ikke mobning, hvis vi oplever drillerier, taler vi med børnene om hvordan det føles og det er ikke rart at være ked af det. Vi hjælper børnene i gang igen med noget mere hensigtsmæssigt og er ekstra opmærksomme på relationerne. Hjælper dette ikke, kan vi inddrage forældrene og høre om de oplever noget lignende derhjemme og sammen med dem lave en plan. Da vi er nysgerrige på børnenes spor lytter vi til deres udsagn og tager det med i vores planlægning, fx kan kokken

spørge hvad de kunne tænke sig at spise eller en gruppe kan vælge mellem en tur til gederne, hønsene eller fårene.

- Vuggestuen: Vi tager udgangspunkt i individet, for at få fællesskabet til at fungere. Børnenes basale behov for mad og søvn skal være dækket ind, for at de har overskud til at deltage i fællesskabet og aktiviteter. De skal være trygge og finde ro hos en voksen eller i en kendt aktivitet. Fællesskabet understøttes på stuen fx når vi holder samling på gulvet. Vi sidder i en rundkreds, alle kan se alle og en kuffert med konkrete går rundt og alle får lov til at vælge efter tur. Vi synger (alle) med på den valgte sang og senderkufferten videre til sidemakkeren. Udtrykker børnene stor begejstring for en aktivitet, kan den gentages, med det samme eller dagen efter.
- Børnehaven: Vi lader os inspirere af det børnene bringer med ind i fællesskabet, fx kommer et barn ind ad døren en morgen og har oplevet noget spændende, lytter vi og hvis muligt kan vi arbejde videre der fra; er der arbejdsmænd i byen, kan vi alle gå ud og se på maskinerne og arbejde videre med det derhjemme i form af tegninger eller undersøgelser på internettet. Når vi holder fastelavn i vores hus laver vi kostumerne sammen med børnene og her er børnene også med til at vælge hvad vi skal klæde os ud som fx tiger, indianer eller mariehøne. Når vi så holder fastelavn oplever vi at børnene leger i nye grupper, så leger alle tigrerne sammen, selvom det er en helt ny konstellation og nogen gange er der skabt nye blivende relationer.

Pædagogisk læringsmiljø:

Vuggestuen:

Stuerne har vi inddelt i legezoner, fx køkken, Lego og biler. Disse zoner har alle et lille udbud af legetøj, der kan suppleres efter behov. Generelt prøver vi ikke at have for meget legetøj fremme, da det er vores erfaring det hurtigt bliver efterladt eller blot transporteres rundt i huset. På vores vægge har vi billeder af børnene, kunst lavet af børnene eller tegninger der inspirerer til sang. Så når vi går rundt med nye børn eller andre der skal trøstes, kan vi finde sange vi har lyst til at synge og det virker rigtig godt.

I vuggestuen er det vigtigt at børnene er trygge og har overskud til at deltage. Derfor sover alle børnene en eller flere lure i løbet af dagen. Det er vigtigt for os at børnene har mulighed for at sove når de er trætte og at det er os som tilpasser os deres rytme. Til gengæld skal de også have lov til at sove så længe som de har behov for. Vi kommer ikke langt med vores arbejde hvis børnene er trætte og gråd smitter. Dette forklarer vi alle vores nye familier og det bliver taget godt imod. Trygheden forsøger vi at skabe ved en fælles rytme i hele huset og kendte voksne. Vi er meget sammen først og sidst på dagen og på legepladsen.

Vi har høje borde hvor vi spiser eller laver aktiviteter. Når vi spiser sidder der en voksen med en mindre børnegruppe, for at understøtte god kontakt og deltagelsesmulighed. Skal vi holde fest eller morgensamling for hele stuen, kan vi slå bordene sammen. Vi begynder allerede i vuggestuen at opfordrer børnene til at være selvhjulpne, selv smører sin mad, hæld op, vælge pålæg og rydde op efter sig. Børnene deltager også i oprydningen på stuen, hvor de hjælper med at samle legetøj op og fordele i kasser, vaske borde og feje.

Vi kommer i øjenhøjde med børnene når vi alle bevæger os på gulvet, derfor har vi madrasser, gulvtæpper og puder til disse miljøer. Vi holder samlinger på gulvet, hvor børnene sidder på en pude de kender, for den har de haft med hjemmefra og ofte går sangkufferten rundt, med konkrete som børnene skiftes til at vælge sang ud fra. Vi har lave borde børnene kan lege ved og billeder på vores legetøjskasser, så de mindste kan blive inspireret og pege på hvad de gerne vil lege med.

Vi arbejder bevidst hen i mod at gøre børnene selvhjulpne, og derved styrke deres selvværd. Det vil sige, vi afsætter god tid til at være i garderoben og da den er lille kan vi tage hele stuen i brug. Nogle dage er dette vores fokus, så når vi måske ikke at være så længe ud. Også før og efter lur er der tid og plads til at børnene selv kan tage tøj af og på, med den hjælp de har brug for.

Vi har arbejdet med hvilke mål vi har for børnenes udvikling via de rutiner der er i garderoben og kom frem til: Selv tage tøj af og på og hænge på plads, samarbejde og hjælpe hinanden, bede om hjælp med ord. Disse vil vi opfylde ved at de voksne guider, italesætter handlinger, skaber ro ved at tale roligt og sidder på egne hænder, forstået på måde at der gives tid. Vi vil inddrage forældrene ved at sende tydelige lister over hvad der er brug for af udstyr og hvilke anbefalinger vi har og vi vil dele vores tilgange og i talesætte vores handlinger i nyhedsbreve og på forældremøder.

Vi har arbejdet med andre rutiner, fx måltidet, og finder at målene for både børn og voksne ikke varierer så meget, de ligger i god forlængelse af vores vision.

I løbet af dagen deler vi så vidt det er muligt børnene op i mindre grupper, enten på stuen eller blandet i huset. Dette for at skabe mulighed for at støtte den nære kontakt mellem barn og voksen og give børnene en mindre gruppe at overskue, så relationerne kan understøttes. Disse grupper dannes på baggrund af interesser, udviklingsniveau eller behov for pædagogiske tiltag. Det er her vi kan tolke børnenes udtryk og prøve at følge deres spor, da mange af børnene i vuggestuen ikke med ord kan fortælle hvad de vil forsøge vi os frem. Vi oplever at børnene rigtig gerne vil deltage i de voksenstyrede aktiviteter, men de har også brug for at bearbejde indtryk, hvilket kan ske i den lidt mere frie leg, hvor den voksne er på sidelinjen og understøtter i form af rekvisitter, nye roller til nye deltagere og udviklingsmulighed.

Børnehaven:

Stuerne i børnehaven har flere rum til deres rådighed, dette sammen med vores bevidste indretning med reoler, tæpper o.lign, skaber mindre læringsmiljøer, hvor der er fokus på en aktivitet. Fx dukkekrog, togbane eller magneter. Det er ok for børnene at "blande" legetøjet og være kreative, bare de hjælper med oprydningen efterfølgende, så der er klar til en ny leg. Legetøjet er fordelt rundt om i huset, så der er forskellige muligheder på de forskellige stuer, dette har børnene helt styr på og går på besøg hos hinanden. Vi gør læringsmiljøerne klar og indbydende til leg ved fx at give dukkerne tøj på, tage kasserne ud af reolen eller tage aktiviteter frem på bordene i form af maling, puslespil eller andet spil. Vi har lave legeborde på stuerne og i fællesrummet, hvor det er muligt at lege med dyr, uden de bliver væltet fordi nogen skal forbi.

Vores spiseborde er i voksenhøjde og vi fordeler os i mindre grupper når vi spiser. Vi arbejder videre på de grundlæggende tanker om selvhjulpethed fra vuggestuen og børnene forventes at deltage aktivt i måltidet. Dvs hjælpe med at dække bord, side roligt og føre en samtale og rydde op efter sig. Vi foretrækker at alle smager på det som bliver serveret, da det for os er en af pointerne ved at serverer mad frem for madpakker, vi øver os i at blive madmodige, men skaber det for meget uro og smitter, vælger den voksne hvad der passer på den givne dag.

Henover ugen har vi forskellige aktiviteter som de voksne planlægger, det kan være rytmikforløb, ture i nabolaget, sproggrupper eller værksted. Vi fordeler børnene så alle får et tilbud, grupperne laves på baggrund af alder, udviklingstrin eller behov for tiltag. Vi prioriterer at børnene også selv får lov til at tilrettelægge deres egne lege, hvor de voksne er klar til at hjælpe den godt i gang eller på vej. Vi vægter børnenes egne fællesskabet højt og har fokus på relationer fx hvis vi får brug for at etablere nye stuer. Vi er meget opmærksomme på børnenes legekostellationer og at alle føler et tilhørsforhold, vi hjælper børnene med at sige nej og modtage et nej, hvis det er vigtigt for at holde legen i gang. Vi oplever at mange af vores børn ikke lærer denne kompetence hjemmefra, som vi ser som meget vigtig at tage med videre i livet. Du skal have erfaring med - hvordan reagerer jeg på at få en afvisning og hvad kan jeg gøre ved det? Vi træder til og hjælper barnet med disse spørgsmål, kan vi finde en rolle så der er mulighed for at være med i legen eller skal vi starte en anden leg med nogle andre. Vi er selvfølgelig meget opmærksomme på at det ikke altid er de samme børn som får et nej og føler sig holdt udenfor, så træder de voksne til og siger; ”i dag er der en is sælger med i legen og det er...”

At understøtte børnenes udtryks former er vigtigt for os. Hovedparten af den kunst vi har på væggene er lavet af egne børn og vi eksperimenterer gerne med forskellige materialer. Det sidste børnehøveår deltager alle i et tegnekursus, en gang pr. uge, dette sluttet af med en fernisering, hvor forældrene inviteres. Vi anvender også iPad til at udtrykke os igennem, både ved at tegne over billeder, lave film, tage billeder og lave e-bøger.

Vi har arbejdet med hvilke mål vi har for børnenes udvikling via de rutiner der er i garderoben og kom frem til: Selv tage tøj af og på og hænge på plads, have en forståelse af hvilket tøj, der passer til vejret og modtage og give hjælp. Disse vil vi opfylde ved at de voksne har et struktureret samarbejde, de skal lære børnene at formulere et spørgsmål, hjælpe med at skabe ro og orden og give børnene plads til selv at finde løsninger. Vi vil inddrage forældrene ved at sende tydelige lister over hvad der er brug for af udstyr og hvilke anbefalinger vi har og vi vil dele vores tilgange og i talesætte vores handlinger i nyhedsbreve og på forældremøder.

Vi har arbejdet med andre rutiner, fx måltidet, og finder at målene for både børn og voksne ikke varierer så meget. Hvilket giver god mening, da de lægger sig godt op ad vores vision.

Fællesrummet er husets midte og her køkkenet er. Det er her vi mødes, både børn og voksne. Vi afprøver jævnligt forskellige indretningsideer, der kan skabe mindre miljøer, mulighed for at spise sammen og give de voksne et sted de kan mødes og dele information og viden. Det er altid svært at finde balancen mellem ro og arbejdsgange, men hver gang vi prøver noget nyt og nyhedens interesse er til stede, får vi lidt mere ro på – til børnene lære de nye veje at kende. Derfor prøver vi ofte noget nyt af.

Legepladserne:

Hvert hus har en stor legeplads, hvor der er træer, græs, bakker, mudder og bålplads. Vi har gynger, legehuse, rutsjebaner og sandkasser. Vi har gode muligheder for at cykle rundt og når solen skinner sætter vi solsejle op. Vi har mooncars, "bus-cykler" og løbecykler, så der er mulighed for rollelege og træne sin balance. Vi elsker at være ude og tænker vores legepladser som et uderum, hvor vores pædagogik også skal være tydelig. Legeredskaberne og det naturlige terræn inddeler læringsmiljøerne og det er op til de voksne at fordele sig og byde sig til. Der er rig mulighed for at grave i sandkassen, lave en sangleg eller lede efter frøer. Som indenfor er det nogen gange de voksne der initierer aktiviteten andre gange følger vi børnenes spor. Og nogen gange er der bare brug for at vi kommer ud hvor der er højt til loftet og vi kan løbe rundt.

Forældreinvolvering:

Forældreinvolveringen er grundlæggende den samme i både i vuggestuen og børnehaven, derfor er dette et fælles afsnit.

Vores forældre er, med rette, meget nysgerrige på hvad vi går og laver, derfor sender vi billeder og information ud på Børneroden min 3 gange om ugen fra hver stue/hus – alt efter aktiviteter og relevans, for at de hjemme kan snakke med deres børn om hvad der sker hos os. Vi øver os på at sende ud på forhånd hvad vi skal, men dette lykkedes bedst når det er aktiviteter ud af huset. Vi bruger også Børneroden til at forældrene kan melde sygdom og ferie ind og vi opdaterer med sovetider. Op til skoleferier beder vi forældrene melde ind om deres pasningsbehov, her er der rum til forbedring, det er meget svært at få svar fra alle.

Samarbejdet om børnenes læring sker gennem den daglige kommunikation, hvor vi fortæller hvad vi arbejder med herved og hvordan forældrene kan understøtte det derhjemme, fx omkring selvhjulpethed ved måltidet. Men det går også den anden vej, hvis forældrene er bekymrede for at deres barn mangler kompetencer, finder vi en måde at understøtte tilegnelsen. Til møder og konsultationer kan vi påtage os en rolle, hvor vi guider forældrene til bedre at kunne støtte deres børns udvikling og læring, fx ved at dele relevant faglitteratur med dem eller vise små film, der tydeliggør vores pointer fx omkring at lade børnene gøre det de selv kan og vokse med opgaven.

Vores dagtilbudsråd vælges hvert efterår og hvert år afholder vi min. 4 møder, hvor vi snakker om institutionen, hvordan det går og hvad vi arbejder med i øjeblikket. Vi skal til at finde en måde hvorpå vi kan inddrage forældrene i arbejdet med den styrkede læreplan, ind til nu har det mest været på informations niveau, hvor de er blevet orienteret omkring vores arbejde, men det har været lidt svært for os at finde rette vej.

Dagtilbudsrådet afholder forskellige arrangementer, da vi har til huse i et tæt lokalområde, finder vi at det er en del af vores opgave at understøtte forældrenetværket. Derfor er der et arrangement hver måned, når det ikke er knyttet an til en højtids som fx Lucia, er der kaffemik; en eftermiddag med kaffe på kanden og mulighed for at møde medlemmer fra dagtilbudsrådet og andre forældre. Dagtilbudsrådet er også aktive når vi om foråret afholde "hus og have dag".

Til det årlige store forældremøde i efteråret har vi, ud over at afholde forældremøder på stuerne, afprøvet at give forældrene mulighed for at prøve forskellige aktiviteter som deres børn laver til

hverdag krydret med den faglige begrundelse for aktiviteten, hvad gør den godt for? Det gav god feedback og er absolut noget vi vil fortsætte med. Aktiviteterne var planlagt af netværkspædagogerne og tog udgangspunkt i noget af det vi har arbejdet med, fx brug af iPad i hverdagen og samling i vuggestuen.

Børn i udsatte positioner:

Den måde vi handler på når vi oplever børn i udsatte positioner er grundlæggende den samme i både i vuggestuen og børnehaven, derfor er dette et fælles afsnit.

Når vi oplever børn i udsatte positioner ser vi i første omgang på vores læringsmiljøer og voksenorden. Hvordan kan vi strukturere disse så alle har deltagelsesmulighed. Ser vi nogle spor vi kan arbejde ud fra, eller kan vi plante nogle. Hvilken voksen har den bedste kontakt og hvordan kan vi understøtte denne. Er der en børnegruppe vi kan etablere et samarbejde med.

Hvis vi er rådvilde har vi mulighed for sparring til ledelses styret supervision og fremskudt rådgivning, hvor vi kan vende situationen, også anonymt. Eller vi kan blive klogere på om vi skal have hjælp fra PPR i form af logopæd, fysioterapeut, psykolog eller en inklusionsindsats.

Sammenhænge:

Mellem vuggestue og børnehave:

Vores institution består af to huse, kun adskilt med en cykelsti. Begge huse har mulighed for at benytte begge legepladser, det vil sige vi går ofte på besøg hos hinanden. Hvis der er plads fordi en stue fra børnehaven er i skoven, kan vuggestuen godt finde på at lege inde på den stue imens. Til Skt. Hans mødes vi alle sammen, tænder bål og synger. Når der i ferieperioder er få børn, holder vi primært åbent i vuggestuen, men kan selvfølgelig altid gå over og lege på den anden side. De voksne tager turen frem og tilbage flere gange i løbet af ugen, for lige at dele information, hilse på eller snakke med leder på kontoret eller kokken i køkkenet. Der er ikke langt og vi ser os fortsat som én institution.

Men efter at vi har delt institutionen op i en vuggestue og en børnehave har vi etableret et mere struktureret overgangsarbejde, så det er mere tydeligt hvad vi gør:

- De ældste vuggestue børn vil fortsat deltage i den voksenstyrede bevægelses aktivitet i børnehaven en formiddag om ugen. Dette vil ske ved opstart af aktiviteten enten efter sommerferien eller nytår, for de kommende børnehavebørn.
- 2 måneder inden børnehavestart vil en gruppe børn fra vuggestuen, inkl. de ældste komme på besøg i børnehaven. Her vil de lege en formiddag med en kendt voksen fra vuggestuen. Dette vil gentage sig hver uge.
- 2 uger inden børnehavestart vil de kommende børnehavebørn spise frokost i børnehaven på deres nye stue, 1-2 gange pr. uge. Der deltager kendt voksen fra vuggestuen, hvis der er behov de første par gange.
- Forældrene inviteres til et overgangsmøde med deltagelse af medarbejdere fra de to afdelinger.
- På dagen hvor barnet rykker, møder de ind i vuggestuen, holder farvel til morgensamlingen og er selv med til at flytte deres tøj og kasser i børnehaven, hvor de bliver hentet om

eftermiddagen af deres forældre. Vi oplever ikke et behov for egentlig indkøring, men opfordrer forældrene til lidt kortere dage i begyndelsen, da børnene kan være trætte af de nye indtryk.

- Efter ca. 3 måneder inviterer vi til en forældresamtale.

Til børnehaveklassen:

I det sidste børnehaveår går man i Klub 5. Det er i Klub 5 at vi arbejder med de mere skolerettede aktiviteter i form af bestemte lege hvor der er fokus på samarbejde, der stilles øget krav til at tage ansvar for rette påklædning og det forventes af man deltager i fællesaktiviteter, fx højt læsning, hvor man skal sidde stille imens. Det er Klub 5 som går Luciaoptog og dem som går på tegnekursus. Når man er på tegnekursus er det en lille gruppe børn (2-4 stk.) og en voksne om en bunden opgave. Der tegnes dyr ud fra grund elementerne efter et amerikansk forløb. Alle børn lærer at holde på en blyant, komponerer så hele papiret udnyttes og skrive deres navn. Når tegnekurset er slut afholder vi fernisering hvor familierne indbydes til rød saft og saltstænger. Den sidste børnehavedag får man sine tegninger med hjem i en mappe.

Vores lokale folkeskole er Hanebjerg Skole afd. Brødskov, og det er her de fleste af vores børn søger hen. Vores overgangsarbejde tager udgangspunkt i de rutiner vi har skabt gennem årene og skærpet på ledelsesniveau på TPL-møder og årlige lederseminarer. Vi har styrket vores fælles sprog og er opmærksomme på hvilke aktiviteter der skaber en tryk overgang for børnene, nogle der tager udgangspunkt i noget genkendeligt. Disse kan ændre sig fra år til år, men være en historier der er arbejdet med i børnehaven, som også læses i HFO'en og de morgensange som synges de første par uger af skoleåret er nogle der også blev sunget i børnehaven. I løbet af foråret inden HFO start er der aktiviteter for de kommende skolebørn sammen med den nuværende børnehaveklasse, disse aktiviteter kan foregå i børnehaven, på skolen eller i skoven. Her møder gamle venner hinanden igen og der etableres kontakt til nye voksne. I løbet af april måned kommer der voksne fra HFO'en på besøg i børnehaven, her kan børnene vise hvad de er optaget af og det kan give inspiration til kommende aktiviteter på HFO'en. Det er også her de voksne mødes om overleveringspapirerne, som er udfyldt af forældrene og børnehaven.

Der ud over har vi børn som tager på Hillerød Lilleskole, der ligger tæt på vores institution, men da den er privat har vi ikke et formaliseret samarbejde, men vi sender overgangspapirer med de børn som begynder her.

Læreplans temaerne (den røde del af blomsten):

Alsidig personlig udvikling:

I Ny Hammersholt Børnehus arbejder vi hen i mod at skabe livsduelige børn, børn som hviler i sig selv, tør tage i mod hvad livet bringer og er nysgerrige. Dette sker ved at de er omgivet af omsorgsfulde voksne, der ser deres potentialer, tilbyder tilpasse udfordringer og som skaber nogle rammer der giver mulighed for udforskning og fordybelse i forskellige børnefællesskaber.

- Vuggestuen: Selvom vi arbejder ud fra en ugeplan, tager vi hver dag udgangspunkt i børnenes dagsform, for hvis vi skal lykkes med at introducere noget nyt skal børnene have overskud til at deltage. Vi udfordrer børnene med udgangspunkt i deres komfortzone og støtter dem i at udvikle nye kompetencer. Ved at tage udgangspunkt i tilpasse udfordringer opbygger vi deres selvtillid (jeg kan mestre dette) og selvværd (jeg er god som jeg er og bliver hele tiden bedre). Når vi introducerer nye aktiviteter, er det ok lige at se det an, at være observerende de første gange, vi vil altid prøve at tilskynde deltagelse, men også respektere hvis det er lidt utrygt. Efter lidt tid, vil vi prøve at støtte barnet til at deltage, ved at være sammen med barnet i det nye. De voksne sørger for at der er rart og trygt omkring børnene, både den fysiske indretning, men også ved at give omsorg og have fokus på at "ting tager den tid de tager", vi opnår ikke noget godt ved at skynde på børnene. Fx når børnene viser interesse for at sidde på toilettet, får de lov til dette. Vi roser dem, selvom der ikke altid sker det store, men lige pludselig kommer det og de vil ikke længere have ble på. Hvis der sker uheld i den første tid og de ikke når på toilettet, bruger vi pyt-knappen, "du nåede det næste" eller "det var en god leg, du glemte helt at gå ind og tisse". For også her er vores børnesyn tydeligt, børn vil gerne når de kan. Det er ikke med vilje de laver uheld, og vi støtter dem i at nå det næste gang. Denne tilgang er gældende i alle de nye kompetencer de skal tilegne sig.
- Børnehaven: Her bygger vi videre på tilgange og erhvervede kompetencer fra vuggestuen. Vi arbejder fx med individ og fællesskab omkring måltidet, ved at børnene på skift er dukse, som hjælper med at gøre klar til måltidet og rengøre efterfølgende. Ved at være duks har du en vigtig rolle for fællesskabet, du udfører et arbejde som du selv og andre får gavn af, når I sammen skal sidde og spise. Under måltidet støttes fællesskabet ved at der tales sammen omkring bordet, vi øver os i at tale og lytte til hinanden og byde ind med relevante fortællinger.
Når børnene leger sammen i selvetablerede lege, er de voksne opmærksomme på dynamikken i gruppen. Der er i de fleste grupper et hierarki, men det skal etableres med respekt for alle, der skal ikke være nogen som er utryk ved at lege med. Vi støtter børnene i at de skal kende deres egne grænser, hvor langt vil jeg gå for at være med i legen og hvordan kan jeg trække mig ud? Vi snakker med børnene om det og forklarer at det er ok at sige nej. Vi kan guide legen i en anden retning, tilbyde en anden aktivitet eller prøve at finde en anden leg. Vi stopper upassende aktiviteter.
Vi skaber rum til fordybelse både ved vores fysiske indretning, men også ved at se på vores struktur, kan vi undgå nogle af afbrydelserne i løbet af dagen. Fx er vi nysgerrige på hvornår en samling skal være og skal det være hver dag og skal hele stuen deltage. Vi afprøver løbende forskellige muligheder, fordi vi oplever at opnå noget nyt og brugbart hele tiden. En mindre samling kan skabe samhørighed og etablere nyt legefællesskab, en samling for hele stuen kan give noget dynamik og nye ideer, om formiddagen kan den bruges til at introducere dagen og hvis det er lige inden frokost, har vi givet ro til de lege og aktiviteter der var i gang fra morgenstunden. Strukturelt spiller årstiden også ind for hvilken samling der passer bedst lige nu, er det sommer og er vi gået ud, kan en sangleg på

legepladsen gøre det ud for samling, men er det vinter og vi er inde, kan det give ro at samles og starte dagen fælles.

Social udvikling:

I Ny Hammersholt Børnehus understøtter vi børnenes sociale udvikling ved at skabe rum for fællesskab. Vi arbejder for at alle børnene skal være en del af fællesskabet – på deres niveau i deres tempo, hvor det er trygt. Vi har fokus på at vi alle er forskellige og dermed kan byde ind med noget forskelligt og det har en værdi, vi kan inspirere hinanden med gode ideer, både til leg og aktiviteter. Børnene kommer til udtryk ved at de voksne er nysgerrige og observerende, spørger ind til deres handlinger og tanker, men også ved at vi viser deres kreative udtryk respekt ved fx at deres tegninger hænges op, og vi kan tilføje et par ord, hvis børnene har et ønske om det. Vi hjælper venskaber på vej og taler åbent om følelser, når vi kan mærke glæde eller tristhed, hvad gør det ved os.

- Vuggestuen: Oftest er det når børnene begynder i vuggestue at de første gang stifter bekendtskab med en større børnegruppe i længere tid. For at dette skal gå godt, vægter vi samspillet med forældrene højt, det er vigtigt at forældrene er trygge ved at aflevere deres børn. Vi fortæller forældrene at vi godt ved det kan være svært at gå smilende fra sit barn, men det er vigtigt at barnet mærker at forældrene tror på at det er sjovt at gå i vuggestue. Vi har en tæt dialog med forældrene i indkøringsperioden. Det er også her vi lægger grundstenene til de positive forventninger, som både personale og forældre skal have til børnene og deres institutionsliv – Børn vil gerne når de kan og vi kan alle byde ind med noget! Når dette grundlæggende udgangspunkt er på plads, kan vi begynde at introducere barnet for den øvrige børnegruppe. I nogle aktiviteter er hele stuen samlet andre deler vi børnene ind i mindre grupper alt efter hvad vi ønsker at få ud af det. Er der en gruppe der alle har brug for det samme tiltag eller skal vi inspirer hinanden og har brug for en rollemodel. Som rollemodel får du lov til at vise vejen for dine kammerater og vokser med opgaven. I vuggestuen øver vi os i at lege og forhandle fx hvilke karakterer der kan være med i legen, oftest mor, far, barn og kat/hund. Vi leger det vi kender til og de voksne hjælper legen på vej ved at træde til som mægler og introducere nye ideer og rekvisitter. De voksne fremstår som rollemodeller og viser her vejen, som børnene selv skal gå i børnehaven.
- Børnehaven: I børnehaven arbejder vi videre på de grundlæggende sociale kompetencer og fællesskaber fra vuggestuen. Vi ser på børnesammensætningen og hvis det er muligt tager vi hensyn til venskaber og forældreønsker når børnene flytter fra en stue i vuggestuen til en stue i børnehaven. Vi vægter at have en blanding af alder, køn og nationaliteter på alle stuer, da vi ser forskellighed som en ressource, alle har noget at byde ind med til fælles glæde og det vokser vi af. Vi giver rum til venskaber som opstår mellem stuerne, det er fx ok at spise frokost på en anden stue en gang imellem. Vi hjælper legen på vej, da den skabes og udvikles løbende i fællesskab. De voksne deltager eller observerer alt efter behov, vi kan hjælpe andre med i legen ved at introducere en ny rolle, for hvem kan sige nej til at have en issælger med? Eller vi kan begynde en ny leg fx gemmeleg, som børnene kan overtage styringen af efterfølgende.

Det er vigtigt for os at børnene er trygge og tør vise deres følelse, både over for andre børn, men også over for de voksne. Derfor er det også ok nogen gange at sige nej til at et andet barn kan være med i legen. Her træder de voksne til at hjælpe begge parter. Vi beskytter den gode leg ved at hjælpe det afviste barn videre til noget andet. Hvis det altid er det samme barn som giver og modtager et nej, træder vi til med andre handlinger. Vi oplever at børnene sjældent får et nej (en afvisning) der hjemme og det derfor er blevet vores opgave at hjælpe barnet igennem de følelser der opstår her. Det er helt naturligt at blive ked af det eller vred og det vil man støde ind i andre gange i livet, så det er rart at vide hvordan jeg tackler det og kommer videre. Vi trøster, lader dem rase ud eller prøver med pyt knappen alt imens vi italesætter at det er ok og det bliver godt igen. Og så hjælper vi dem i gang igen. Hvis der er andre børn som overværer situationen og er nysgerrige fortæller vi åbent hvad der er sket og om det er noget de selv kender til.

Kommunikation og sprog:

I Ny Hammersholt Børnehus understøtter vi børnenes sproglige udvikling ved hjælp af den fysiske indretning af læringsmiljøerne, ved at de voksne er bevidste om deres position som rollemodeller – hvordan bruger vi sproget - og ved at give plads til den enkelte og lære dem at turde stå frem. Vores sprognetværkspædagog har deltaget på Hanen kursus og deler sin viden derfra med resten af personalegruppen. Oplever vi at nogle af vores børn har brug for yderligere støtte, samarbejder vi med vores logopæd om opgaven.

- Vuggestuen: Vi støtter børnenes lyst til kommunikation både verbal og nonverbal, ved at være opmærksomme voksne, være i øjenhøjde, give dem tid og anvende få babytegn. Vi pludrer, snakker og synger med børnene, ved samlinger, ved måltider, når de skal skiftes, ja hele tiden. Derfor er vi også bevidste om nogen gange at tilbyde "radiotavshed". Ved samlinger og måltider øver vi os på samtaler, dvs også at lytte og vente på hvornår det er min tur til at tale.

De voksne italesætter både deres handlinger, følelser og konkrete. Fx hvis man lige skal hente noget i køkkenet, siges det højt "Jeg skal lige hente ... og er straks tilbage" eller børnene kommer med en bold siger vi "Du kommer med den røde bold, skal jeg trille den til dig?" Børnene bygger en kravlebane med skamler, den voksne siger og viser ved at deltage "Jeg kan se I bygger en bane, så kan vi kravle op og hoppe ned". Om morgenen når børnene bliver afleveret italesætter vi hvis de er kede af det "Jeg kan se du bliver ked af at din mor skulle på arbejde, det er helt i orden, du har også en sød mor. Hun kommer og henter dig igen i eftermiddag." Barnet bliver trøstet og vi finder en aktivitet at gå i gang med og fortæller barnet at vi nok skal passe godt på dem og hvor dejligt det var at de kom i dag.

Vi er opmærksomme på børnenes nonverbale sprog, fx når de peger på en sangkuffert, ser vi om det lige passer ind med en lille samling eller hvis de henter deres sko efter formiddagsmaden går vi måske udenfor.

Nogle bøger er i børnehøjde andre passer vi bedre på. Vi bliver inspireret til sang via de tegninger der hænger i hele huset. Og om formiddagen har vi aktiviteter, hvor der er

forskellige sproggrupper. En med fokus på det mundmotoriske og flere med dialogisk læsning. Dialogisk læsning er også en aktivitet på stuerne i forbindelse med frokosten.

- Børnehaven: I børnehaven bygger vi videre på fundamentet fra vuggestuen, med den nysgerrige og didaktiske tilgang. Vi italesætter fortsat vores og børnenes handlinger, vi har også fokus på der hvor det går galt. Hvis vi oplever en konflikt, prøver vi sammen med børnene at finde ud af hvad der er sket. Vi er oprigtige nysgerrige og spørger ind til handlingsforløbet. Vi udvider kravet til deltagelsesniveau i samlinger og samtalerne over frokost måltidet. Vi er opmærksomme på om alle deltager eller nogen skal støttes lidt mere. Når der ikke er voksenstyrede aktiviteter er de voksne observatører. Hvordan glider legen, skal der hjælpes med konfliktløsning, er der nogen som skal hjælpes ind i legen eller kan vi tilbyde anden udvikling. Udvikler en leg sig lidt vildt, kan vi prøve at begrænse den eller vurderer at den flytter udenfor.

Hvis børnene selv viser interesse understøtter vi kendskabet til tal og bogstaver, også skriftligt. Ellers er det først det sidste børnehåveår de forventes at kunne skrive eget navn og vide hvad bogstaverne i det hedder. Det er også her de er på tegnekursus, hvor de, udover at tegne, lærer at disponerer over et helt stykke papir, der arbejdes med grundelementer, både ved at tegne, men også som konkrete og der kommer flere farvenuancer til.

Krop, sanser og bevægelse:

I Ny Hammersholt Børnehus understøtter vores pædagogiske læringsmiljøer børnenes motoriske udfoldelse. Vi er opmærksomme på at indretningen ikke skal være til at slå sig på, men give rum til bevægelse og ro. Dette princip prøver vi at efterleve både inde og ude. Børnene får lov til både at gå, løbe, hoppe, fordybe sig, danse, hvile, kravle i træer, cykle og meget mere, vi prøver at undgå at sætte for mange begrænsninger lige her, (ud over de sikkerhedsmæssige) men støtter børnene i deres nysgerrighed på hvad deres krop kan og hvordan den fungerer. Oplever vi at nogle af børnene har brug for yderligere støtte, samarbejder vi med vores fysioterapeut.

- Vuggestuen: Her er bevægelse og sanser en stor del af hverdagen, fordi vuggestuebørn lærer igennem deres krop og deres sanser, det er her udvikling og ny viden opstår og bliver forankret. I hverdagen kommer temaet til udtryk ved at børnene, alt efter deres udviklingsniveau, gør de ting de kan selv, fx kravler op på stolen selv, tager selv tøj af og på, hælder vand op i et glas og går selv når vi er på tur. Vi opfordrer børnene til at bruge deres krop hele tiden, både i den frie leg og i de planlagte pædagogiske aktiviteter. Vi kører forløb i vuggestuen med Hoppeline, som er bevægelses fortællinger, rytmik, hvor vi danser i takt til rim og remser og motorik på stuerne, hvor vi fx øver balance ved at gå på lave skamler. Ofte afslutter vi motoriske aktiviteter med en stille aktivitet fx ligge på gulvet og blive nusset på ryggen, blive groundet igen efter vild leg. Ved måltiderne smager vi på forskelligt mad, som gerne må smage af noget; sødt, surt eller stærkt og vi snakker om hvad der sker med maden, når den kommer ind i vores krop.
- Børnehaven: Vi bruger kroppen hele dagen, både i den frie leg og når vi fx har rytmik forløb. Vi giver plads til leg på gulvet, ved bordet, på cyklen, i træet og i sandkassen med

sand og vand. Vi danser inde og ude, går ture og hviler os når vi er trætte. Hvis vi fryser om vinteren tænder vi bål og har vi det for varmt om sommeren leger vi med vand. Og vi hopper altid i vandpytter – lige meget hvilken årstid det er. Når vi laver motoriske aktiviteter med børnene italesætter vi hvad vi gør og hvorfor, ligesom vi taler om madens vandring gennem kroppen. Vi opfordrer børnene til at gøre det de kan selv, det vokser de af. Og har de brug for hjælp, støtter vi dem i forsøget. Vi guider forældrene til at hjælpe børnene med deres motoriske udvikling, fx sender vi om foråret et cykelbrev ud, hvor vi fortæller om hvordan vi hjælper børnene i gang med at cykle og hvad vi tænker forældrene kan gøre.

Vi laver mad i vores institution, så børnene kan med deres sanser følge hele processen fra råvare til måltid, og nogle gange er de med, fx når vi laver mad over bål eller lagkager til vores bamsefest.

Natur, udeliv og science:

Ny Hammersholt Børnehus er beliggende midt på engen, ved siden af at lille vandhul og tæt på skoven. Vi har to fantastiske legepladser, der er naturligt kupperede og med både græs, sand og mudder. Den science didaktiske nysgerrige tilgang kommer let i spil her, hvor der er god plads til undersøgelse og vi er ude i al slags vejr.

- Vuggestuen: Vi udfordrer børnene ved at lade dem røre ved naturen i form af små dyr og mudder. Og lærer dem at passe godt på dyrene, de skal slippes løs igen. Når vi er på tur, har vi altid en skraldepose med og samler affald, hvis vi finder noget. Vi italesætter over for børnene at det ikke hører hjemme her, men i en skraldespand. Vi slipper børnene løs og lader dem bruge deres sanser. Mærk barken, smag jordbærret, lyt til fuglen, lugt det nyslåede græs og se sneen falder.

Vi oplever og taler om årstiderne. Foråret kommer og vi cykler til Brødeskov for at se og plukke anemoner, solen skinner og vi søger skygge om sommeren, det kan regne let og vi kalder det sommer regn og behøver ikke tage regntøj på, men mærke at vi bliver våde. Vinden suser og vi kaster med blade om efteråret og samler kastanier fra vores eget træ. Vi spiser æbler og pærer fra egne træer i forhaven, efteråret er der spisekammeret bliver fyldt. Hvis vi er heldige får vi sne om vinteren, men ellers snakker vi om at det er mørkt og vi tænder lys.

Vi italesætter de før matematiske begreber når vi møder dem i vores hverdag, fx til formiddagsmaden tager vi et helt æble skærer det over og får to halve. Vi spørger om de kan spise en halv skive rugbrød eller en kvart, imens vi viser dem mulighederne. Ligeledes med forholdsord, "jeg kan se du kravler op", "kan du hente bolden under bordet?"

- Børnehaven: I børnehaven bygger vi videre på fundamentet fra vuggestuen, med den nysgerrige og didaktiske tilgang. Når vi ser på dyr, tager vi iPad med og finder ud af hvad det er for nogle dyr, hvor de lever og hvad de lever af. Vi sammenligner med andre dyr, fx er det sjovt at bænkebidderne er i familie med rejer. Vi smager på forskellige dyr og insekter. Vi arbejder med elementerne; ild, luft, vand og jord. Laver bål på legepladsen og snakker om hvad der skal til for at lave ild – og hvordan slukker man det. Vi undersøger vinden bla. med drager, kan de mon flyve og hvordan flyver papirfly udenfor i forhold til

indenfor. Vi undrer os sammen med børnene, hvad kan forklare resultaterne af vores undersøgelser. Vi leger med vand, graver baner det kan løbe i i sandet og ser på om bådene kan sejle i dem. Vi øver os i at lave det perfekte mudder og få ting til at gro. Vi er ofte i skoven, hvor vi løber rundt, gynger og undersøger skovbunden. Men vi finder også roen i skoven, når vi sidder ved vores ynglings træ og tænker i 5 minutter. Vi oplever årstiderne i skoven og knytter det an til hvilket tøj, der gør tur en til en god oplevelse. Varmt tøj om vinteren og en jakke kan være godt at have med om sommeren, hvis der er mange myg.

De før matematiske begreber, forholdsord, højre, venstre, tal og farver bliver i talesat løbende igennem dagen og kan understøttes ved forskellige spil, både brætspil og på iPad.

Kultur, æstetik og fællesskab:

I Ny Hammersholt Børnehus er vi rigtig glade for at være kreative sammen med børnene, vi elsker at skabe noget og være eksperimenterende og nysgerrig på forskellige materialer. Det er ofte børnenes værker som pynter på vores vægge og vi taler med dem om den proces vi har været igennem. Det giver børnene en følelse af stolthed og glæde. Vi introducerer børnene til forskellige kunstarter som bøger, hvor vi taler om billederne, hvad gør de ved os, hvad tror vi der sker. Sange som vi synger og leger sammen. Andres malerier, hvordan tænker vi om dem og en sjælden gang i mellem ser vi teater og prøver selv nogle roller. Vi har en stor overvægt af etnisk danske familier og det præger vores kulturelle traditioner, som er knyttet an til dansk kultur som jul, påske og fastelavn. Vi er bevidste om indretningen af vores pædagogiske læringsmiljø og om at kunst - kreativ udfoldelse indbyder (og kræver) ordentlige materialer. Et bevidst valg om, hvilke materialer barnet skal præsenteres for, hvilke redskaber er relevante for barnets næste udviklingszone; tykke pensler, tynde pensler, hvilke slags papir, lærreder, transparent maling, akrylmaling, tuscher, farver. Derud over en bevidsthed om, at en del kreative udfoldelser faktisk udføres bedst stående ved et godt arbejdsbord, mens andre udfoldelse kræver en god stol og fodstøtte der passer, for at finde ro og koncentration. Vi arbejder også med modellering og introducerer børnene til det tre dimensionale arbejde, - gerne med hjemmelavet modellervoks, kartoffelmel og vand, let opløselige sæbespånere, sand, ler osv. der fremmer de taktile sanser. Børn skal nå en vis alder / udviklingstrin før det er et bevidst ønske om være kunstnerisk / lave kreativ udfoldelse, inden da er tegning, modellering, maling, farver, klippe, klistre, "æggebakke pædagogik" osv, en aktivitet der skal være tilgængelig, som skal både tilbydes og kræves (i fht motorisk udvikling) og som de skal stifte bekendtskab med for at udvikle sig, lige som anden beskæftigelse og legemuligheder.

- Vuggestuen: Her arbejder vi med de grundlæggende eksperimentelle færdigheder, som oftest er knyttet sammen med den taktile og motoriske udvikling. Vi er kreative sammen med børnene og inviterer dem til at prøve forskellige materialer. Vi synger med børnene og giver derved den danske sangskat videre. Vi deler vores repertoire med forældrene, så de kan synge med derhjemme.
- Børnehaven: I dagligdagen gør vi meget ud af at det næsten altid er muligt at sætte sig til et tegnebord, da mange børn bruger det som pause rum / tid til refleksion. Når tiden er til det interviewer vi børnene om deres tegninger, det viser både over for børnene og

forældrene vores interesse for barnets arbejde, og vi bliver klogere på deres tanker, ideer og syn på verden. Vi bruger fx en teknik hvor børnene tegner på samme store stk. papir, som kan lægge fremme på bordet gennem flere timer, så er det, igen, et pausested, og en mulighed for at øve sving og rundkras, især for de mindste. De større børn kan også dele papir på flere forskellige måder, der giver fællesskab, og mulighed for at lave noget med et andet barn, som man måske ikke så tit deler aktivitet med. I nogle højt-læsningsbøger finder vi kunst og inspiration i illustrationer, taler om dem, benævner genstande, personer og får børnene ind i samtalen " hvad ser du? ". Fx kan vi også lave collager der beskriver bøgerne, her får vi klippe, klistre, lime og tegne bogstaver med.

Vi synger med børnene, nogle gange er det fagtesange andregange skal vi spille tromme til. Vores børn er som regel glade for sang og musik og synger gerne selv under leg, sange de selv lige finder på. Det skaber god stemning.

For de kommende HFO / skolebørn har vi tegnekursus, hvor en fast pædagog, følger et særligt program. Her er meget struktur, koncentration, øvelse af gentagelser og læring for den enkelte og fra gang til gang, kan man hos de fleste børn se udvikling i brug af metoden og i deres tegninger.

Vi arbejder også med digitalisering og kan bruge dette medie til at hjælpe et barn i gang med dagen eller ind i en børnegruppe, ved fx at det bliver dagens fotograf. Opgaven er så at tage nogle billeder af det der sker og så snakker vi på stuen om dem senere. Der er altid noget at snakke om og den voksne hjælper på vej.

Vi deltager i Mutter Grib på Klaverfabrikken. Her oplever børnene at se et teaterstykke, selv få lov til at prøve at spille det og male en scene derfra.

Vores fastelavnsarrangement rummer både kultur, æstetik og fællesskab:

Kunst – børnene arbejder med deres kostumer, under voksen vejledning og inspiration. Vi er meget opmærksomme på at følge børnenes spor og gensidig inspiration.

Æstetik – hvordan skal det mon se ud, hvordan passer farver og figurer sammen, gøre sig umage / hurtighed, god oplevelse i samvær med andre børn og med de voksne som vejledere.

Fællesskab – vi gør det sammen, og vi gør det samme - på hver vores måde, og så undergrupper i fht hvem der har valgt det samme kostume. Vi synger om de dragter børnene har kreeret fx bi, mariehøne, edderkop og fastelavnssang om " boller op boller ned.." som en del af vores kulturarv.

- Vores andre traditioner:

Bamsefest: her har vi en tradition for at synge sangen om 'Bamses fødselsdag' Thorbjørn Egners gode fortælling, hvor mange af skovens dyr spiller en rolle, alt imens en voksen ved hjælp af bamser spiller sangen som teater.

Skt Hans: fællesskab og sang og mytologi, her holder vi bål, og i fællesskab synger vi " heksemutter lod en tudse " og " Vi elsker vort land " Heksen bliver kreeret efter bedste evne i diverse genbrugsmaterialer, og heksen giver mange spørgsmål, - hvad, hvorfor, som vi prøver at svare på, men bålet nyder vi alle, og en klassiker er pølser til frokost.

Lysfest; lygter, sang, mørke og fællesskab. Her har vi et fællesskab om at skabe kreative lygter, som alle fremstiller af fx tomme mælkekartoner, farvet papir, maling osv. Vi inviterer forældrene med til en rundtur om mosen, i skumrings skær, vi slutter af med bål i mørket og lidt fællesspisning.

Lucia; sagn, skuespil, optrædende, - kulturbærende i fht sagnet om Lucia,- med de ældste børn begynder vi på sagnet om Lucia sidst i oktober. Børnene får fortalt om Lucia og mange af sagnets historier bliver spillet igennem med børnene, hvor alle får roller. På Luciadag går de ældste børn optog på alle stuer og forældrene er inviteret med. Der serveres æbleskiver.

Digitalisering i børnehøjde:

Når vi taler om digital dannelse, betyder det at vi arbejder hen i mod at vores pædagogik skal udfordre den passive, konsumerende tilgang til medier, hvor børnene bare sidder foran skærmen. Det skal være naturligt for børnene at vi aktivt inddrager digitale medier i vores pædagogiske hverdag, så børnene påbegynder deres digitale dannelse hos os gennem en medskabende tilgang. At være digitalt dannet handler, ud over at have en kritisk sans og at kunne afkode digitale udtryksformer, om at kunne forstå, hvordan digital kommunikation kan være med til at inkludere (og ekskludere) andre i digitale fællesskaber. Derfor skal den digitale dannelse indgå naturligt som en del af børns opvækst, den er en del af den normative dannelse af børnene til hele verdensborgere. Og som al dannelse er det en livslang proces som vi skal være med til at grundlægge. Derfor har vi set på hvordan vores digitale arbejde forholder sig til de forskellige læreplanstemaer.

Hvordan forholder digitalisering sig til "Alsidig personlig udvikling"?:

Den alsidige personlige udvikling kommer igennem det digitale til udtryk, på samme måde, som i andre aktiviteter og lege. Her er der fortsat fokus på sociale positioner, grundlæggende demokratiske værdisæt, dannelse og livsduelighed.

Det er under læreplanstemaet "Alsidig personlig udvikling", at udtrykke sig respektfuldt og anerkende andres perspektiver og oplevelser hører til. Når det kommer til digitalisering komme disse ting til udtryk igennem aktiviteter, hvor der arbejdes med billeder af børnene selv, her taler vi om, hvordan vi ser ud forskelle og lignende, ved at guide børnene igennem samtaler som disse, kan vi hjælpe dem med hvordan vi taler med og til hinanden. Vi arbejder også med forståelse for hinandens ideer, dette kommer til udtryk, når vi f.eks. arbejder med greenscreen eller når børnene i mindre grupper spiller spil, som "Pedersen og Findus", et spil hvor man skal bygge "Storm P. maskiner", her handler det om at høre på sine venner og forstå hvad de vil og hvordan man modtager kritik/ros.

Når børnene skal sidde i mindre grupper og bruge en Ipad på samme tid, udvikler de deres forståelse for sociale positioner, her skiftes de til at befinde sig i forskellige positioner, der er med til at give dem en forståelse for, at disse positioner findes, men også hvordan det er at befinde sig i dem og hvordan man agerer når man befinder sig i dem.

De grundlæggende demokratiske værdier kommer til udtryk igennem ting som f.eks. medbestemmelse og debat. Børnene har, når det kommer til det digitale i institutionen mulighed for at kunne vælge imellem forskelligt digitalt legetøj (når muligheden er der), når vi arbejder med "Osmo" er der mulighed for at have indflydelse på, hvilken af de forskellige aktiviteter man vil lave eller lignende.

Når vi fremhæver livsduelighed, i forhold til digitalisering, er der en fokus på at skabe en grundlæggende forståelse af forskellige medier og en forståelse af, hvad der er digitalt. Her har vi fokus på, at når vi taler digitalt, så er der ikke kun tale om Ipad, men om mange forskellige ting. I Ny Hammersholt Børnehus stifter børnene bekendtskab med, at det digitale også indeholder ting som kodning, brugen af kamera (timelaps, reverser, video, billeder, slowmotion), tegne og maling, bøger, historier (selvskabte og andet), musik (uden video), mikroskoper, metaldetektor og lignende.

Hvordan forholder digitalisering sig til "Social udvikling"?:

Når der bliver set på social udvikling i forhold til digitalisering, er det også her vigtigt at gøre opmærksom på at der arbejdes på samme måde her som i andre aktiviteter og lege. Der er forsat fokus på udviklingen af empatien, følelsen af at høre til og bidrage værdifuldt til det sociale fællesskab de skal føle sig som en del af.

Når der digitalt arbejdes med det sociale fællesskab, gør vi det f.eks. ved at skabe det vi kalder for "Dagens fotograf" (det er ikke hverdag vi har sådan en). Dagens fotograf bliver af en voksen bedt om at tage billeder af det de andre børn leger. Det er ofte når vi gerne vil hjælpe et enkelt eller flere børn til at skabe relationer, at barnet bliver valgt som dagen fotograf. Når barnet bliver bedt om at tage billeder, ved barnet at det er i gang med at opfylde en vigtig funktion i fællesskabet, en funktion, en voksen normalt ville varetage. Ved at barnet bliver bedt om at tage billeder af de andre børn i leg, gør det at fotografrollen automatisk bliver en del af legen. Ved at skabe disse effekter, gør det ikke bare at barnet føler sig som en del af den nærmeste leg, men samtidig føler barnet også at det varetager en vigtig funktion i det større fællesskab (institutionen).

Når vi digitalt arbejder med empatien, bliver det gjort meget på samme måde som i andre aktiviteter, her har vi fokus på følelserne de forskellige børn oplever. Vi er opmærksomme på ansigtsudtryk og gør børnene opmærksomme på hvad de forskellige ansigtsudtryk betyder. Her arbejder vi med billeder af børnene selv, børnene skal tage billeder af sig selv og hinanden, imens de viser forskellige følelser.

Hvordan forholder digitalisering sig til "Kommunikation og Sprog"?:

Når vi arbejder med sprog og kommunikation i forhold til digitaliseringen, arbejder vi med de samme principper, som når der ellers arbejdes med sprog. Vi har fokus på interaktionen voksen til barn og barn til barn.

I det sproglige arbejde har vi i Ny Hammersholt Børnehus adgang til forskelligt digitale hjælpemidler.

Vi har adgang til "lyd lommer", som er et tæppe med lommer, hvor man kan sætte fysiske billeder ind og derefter indtale en lyd, her kan børnene selv trykke og få lydfilen afspillet.

Vi har adgang til trådløse højtalere, der gør det muligt, at flytte musik, historier og lignende rundt i hele institutionen.

Personalet benytter sig af video i forhold til eget arbejde, ved at evaluere på videoerne der bliver filmet af dem selv og deres interaktion med børnene.

Hvordan forholder digitalisering sig til "Krop, sanser og bevægelse"?:

Når vi arbejder med sprog i forhold til digitalisering, har vi fokus på både krop, sanser og bevægelsen.

I det digitale arbejder vi med kroppen, ved f.eks. at bruge mikroskoper til at se nærmere på os selv, hud, sår, negle og hår. Vi benytter os også af app til Ipad, som viser hvad der sker igennem hele kroppen med mad der bliver spist. Vi Benytter os også af en reverser app, som gør det muligt at afspille videoer baglæns, dette er med til at gøre børnene nysgerrige på deres egne bevægelser.

Det digitale sansearbejde har mest fokus i syns- og høresansen. Vi har i Ny Hammersholt Børnehus mulighed for at låne os til et sansetelt, der består af et helt mørkt rum, hvor det er muligt at sætte forskellige lyskilder op, der kan stimulere synssansen, lyskilderne kan samtidig kombineres med lyde og musik, der kan være med til at højne oplevelsen for børnene. Vi har samtidig adgang til hovedtelefoner, som alle er forbundet over bluetooth til et netværk, som gør det muligt at afspille det samme til udelukkende de hovedtelefoner.

Arbejdet med bevægelse igennem digitalisering, sker i Ny Hammersholt Børnehus igennem forskellige lege. Vi har mulighed for at lege gemme med Ipad, hvor man skal finde hinanden ved hjælp af video opkald. Vi lege fange med Ipaden, ved at børnene løber i en cirkel rundt om barnet med Ipaden, så skal der tages billeder af den man gerne vil fange, og hvis begge fødder er på billedet, er man fanget.

Hvordan forholder digitalisering sig til "Natur, udeliv og science"?:

I Ny Hammersholt Børnehus benytter vi primært digitaliseringen til at styrke nysgerrigheden og til at svare på nogle af de spørgsmål nysgerrigheden bringer med sig.

Vi arbejder med mikroskoper, her er det muligt at komme nærmere både dyr, planter, mad og andre ting, der måtte interessere. Vi har mulighed for at kunne arbejde med metaldetektorer, der gør det muligt for os at finde forskellige typer metal, der måske skulle være begravet på legepladsen. Vi arbejder også med videofunktionen timelaps, der gør det muligt, at se hvad der sker med ting over et længere stykke tid.

Vi arbejder også med forståelsen for kodning, her har vi mulighed for at benytte "Beebots", som er små bi robotter, som skal programmeres, for at de kan bevæge sig derhen, hvor man ønsker det.

Hvordan forholder digitalisering sig til "Kultur, æstetik og fællesskab"?:

I Ny Hammersholt Børnehus arbejdes der digitalt med kultur, æstetik og fællesskab, på flere måder.

Når vi arbejder med kultur, benytter vi os af de trådløse højtalere, der gør det muligt for os, at bringe musik og historier med i naturen. Vi har mulighed, for at se hvad andre har lavet og drage inspiration af det.

Når vi arbejder digitalt med æstetik, arbejder vi blandt andet med tegneprogrammer på Ipad, det gør det, ligesom med højtaleren, det muligt for os at tage tegne redskaber med ud i naturen, uden at skulle tænke for meget på vind og vejr. Vi benytter os af tegneprogrammer i "Osmo", der gør det muligt for børnene, at udvikle den håndværksmæssige kunnen, det er at kunne tegne. Vi kan samtidig benytte os af programmer til at arbejde med "stop/motion", der gør det muligt at lave en film ud af f.eks. børnenes egne tegninger, eller Lego.

Vores evalueringskultur:

Inden vi gik i gang med den nye styrkede læreplan, evaluerede vi primært voksen aktiviteter og indretning ved hjælp af tegn-på-læring og praksis-lærings-fortællinger. Disse værktøjer har vi fortsat, men i forbindelse med at udarbejde den nye læreplan, har vi afprøvet nye evalueringsmetoder. Det vigtigste fokus er, at der skal være rum til at være nysgerrig på hinandens handlinger, vi skal turde komme til hinanden og undres sammen og derved skabe de bedste udviklingsmuligheder til glæde for både børn og voksne.

- Målskemaer: Disse med inspiration fra Søren Smidth, har vi primært brugt til at undersøge vores hverdagsrutiner og sammenholde de læringsmuligheder der er her med netværkspædagogernes mulighed for at byde ind med deres specifikke faglighed. Vi har også tilføjet en kolonne til forældrene, for at blive bevidste om hvordan vi inddrager dem, og vi kan samarbejde om at nå målet.
- Snap-log: For at fastholde et fælles udgangspunkt har vi taget billeder og ud fra dem set efter ligheder og forskelle eller noget "som springer i øjnene", enten i billedet eller i beskrivelsen af hvorfor netop dette billede blev taget. Vi oplever at denne metode virker godt for os, fordi vi taler om et fælles tredje, der kommer fokus på fagligheden og alle kan deltage ud fra deres position.
- Nuets didaktik: Vi har mange gode overvejelser og diskussioner i løbet af en dag og vi øver os i at holde fast i nogle af pointerne fra disse. Samtidig øver vi os i at være nysgerrige på hinandens handlinger, ikke kun når noget går galt, men absolut også når vi lykkes. For det er her vi – og børnene- vokser.
- Redskab til selvevaluering: Vi afprøvede dette i løbet af efteråret 2019 da vi skulle se nærmere på elementerne i læreplanen. Det virkede fint at gennemgå den til et element, men der var mange gentagelser og vi oplevede at dette satte en bremse for engagementet, det var svært at komme frem med noget nyt. Vi vil finde et andet værktøj til det fortsatte arbejde, men tage de spørgsmål med videre som vi syntes virkede.

- Evaluerende pædagogisk praksis: Denne model er blevet introduceret på diplomuddannelsen og vi ønsker at afprøve den i foråret 2020, når vi arbejder videre med læreplanen.
- Anders Skriver: Denne model er også blevet introduceret på diplomuddannelsen, men vi er i tvivl om vi vil anvende den. Men muligheden er der.

Inddragelse af lokalsamfundet:

Ny Hammersholt er en landsby syd for Hillerød, hvor de fleste af vores familier bor.

I byen er der en dagplejemor, hvor vi modtager børn fra. Hun kommer på besøg med børnene og leger på vores legepladser, specielt når det nærmer sig at de skal i børnehave.

Vores nabo er Brødeskov Gruppe fra Det Danske Spejderkorps. Da der er flere voksne som er aktive begge steder (både i institutionen og hos spejderne) er der et godt samarbejde her, vi besøger deres arealer og vi passer på hinandens interesser.

Der er også en fritidsklub, Petras Hus, som vi deler parkeringsplads med. De benytter først huset fra kl. 14, så hvis vi har behov er det muligt for os at bruge deres hus, men det er ikke indrettet til vores aldersgruppe og der er for mange fristelser.

Det videre arbejde:

Den styrkede pædagogiske læreplan er en integreret del af vores hverdag og derfor det naturlige udgangspunkt for faglige diskussioner, ligesom der skal være en løbende evaluering. Dette medfører årlige justeringer, så den altid er aktuel. Det kan være, vi skal tydeliggøre nogle eksempler eller vi ændre i vores praksis og dermed skal omformulere nogle afsnit.

Vi skal inddrage børnene i arbejdet med læreplanen. I vuggestuen bliver det ved observationer som udgangspunkt for vores evalueringer. Men i børnehaven, kan vi interviewe eller filme børnene, for at undersøge om vores betragtninger i læreplanen holder stik, eller er det nogle helt andre synspunkter børnene har.

Vi skal også have gang i samarbejdet med forældrene, i første omgang dagtilbudsrådet, om de kan genkende deres børns hverdag i vores beskrivelser, og om de har andre input.